

คู่มือโครงการส่งเสริมการเกษตร ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๕
โครงการเกษตรเพื่ออาหารกลางวัน ตามพระราชดำริ
สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี

๑. ความสอดคล้อง

๑.๑ ยุทธศาสตร์ ๒๐ ปี ยุทธศาสตร์ที่ ๔ ด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม

สร้างความเป็นธรรม และลดความเหลื่อมล้ำในทุกมิติ กระจายศูนย์กลางความเจริญทางเศรษฐกิจและสังคมเพิ่มโอกาสให้ทุกภาคส่วนเข้ามาเป็นกำลังของการพัฒนาประเทศในทุกระดับเพื่อความสมานฉันท์ เพิ่มขีดความสามารถของชุมชนท้องถิ่นในการพัฒนาการพึ่งพาตนเองและการจัดการตนเองเพื่อสร้างสังคมคุณภาพ

๑.๒ แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นที่ ๑๕ พลังทางสังคม

ที่มุ่งระดมสรรพกำลังจากประชากรทุกกลุ่ม ทุกเพศ ทุกวัย และจากภาคส่วนต่าง ๆ ในทุกระดับเป็นกลไกในการช่วยสร้างโอกาสและแก้ไขความไม่เสมอภาค แผนย่อยการเสริมสร้างทุนทางสังคม เน้นการเสริมสร้างศักยภาพและความสามารถของประชาชน

๑.๓ แผนการปฏิรูปประเทศ ด้านเศรษฐกิจ ประเด็นปฏิรูปประเทศความเท่าเทียมและการเติบโตอย่างมีส่วนร่วม ประเด็นปฏิรูปย่อยการขยายผลโครงการในพระราชดำริกว่า ๔,๐๐๐ โครงการ ทั่วประเทศ

๒. หลักการและเหตุผล

สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ได้ทรงปฏิบัติพระราชกรณียกิจด้านการพัฒนาเด็กและเยาวชนในถิ่นทุรกันดารมาอย่างต่อเนื่อง ทรงมีพระราชดำริให้เริ่มดำเนินการ “โครงการเกษตรเพื่ออาหารกลางวัน” ในโรงเรียนสังกัดกองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๒๓ มีวัตถุประสงค์เพื่อช่วยแก้ปัญหาการขาดแคลนอาหารกลางวันของเด็กนักเรียน นอกจากนี้จะทำให้มีอาหารกลางวันที่มีคุณค่าทางโภชนาการบริโภคตลอดช่วงการศึกษาสำหรับนักเรียนแล้ว นักเรียนยังได้รับความรู้ด้านการเกษตร เกิดทัศนคติที่ดีต่ออาชีพการเกษตร และสามารถนำไปใช้ประกอบอาชีพได้ในอนาคต และทรงมีพระราชดำริให้ขยายผลการพัฒนาจากโรงเรียนสู่ชุมชนพัฒนาสถานศึกษาเป็นศูนย์บริการความรู้ โดยมีหน่วยงานมาร่วมบูรณาการส่งเสริมให้ครอบครัวของนักเรียนทำการเกษตรแบบผสมผสานและส่งเสริมการแปรรูปถนอมอาหารเพื่อบริโภค เป็นการลดรายจ่ายและเพิ่มรายได้จากการขายผลผลิตในขั้นต่อไป พระราชดำรัส สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เมื่อวันที่ ๒๑ เมษายน พ.ศ. ๒๕๕๗ ความว่า

...อีกอย่างคือ ในชุมชนหรือครอบครัว ความตั้งใจมีอยู่ว่าไม่ใช่แค่พัฒนาโรงเรียนเท่านั้น แต่เมื่อโรงเรียนดีแล้วก็เป็นจุดที่ขยายโอกาสและขยายความรู้การปฏิบัติงานเข้าไปในชุมชน นอกจากให้ชุมชนเข้ามาช่วยเหลือแล้ว ก็ต้องปฏิบัติการในชุมชน เช่น งานเกษตร เพื่อให้ชุมชนสามารถได้รับผลประโยชน์นี้หรืออุตสาหกรรม ซึ่งส่วนใหญ่ก็เป็นอุตสาหกรรมในครัวเรือนหรืออุตสาหกรรมขนาดเล็ก ก็สามารถให้ชุมชนปฏิบัติงานอุตสาหกรรมนั้นได้ เพราะเป็นที่ที่เราเข้าไปเห็นเข้าไปถึง อะไรที่ยังไม่ดี ยังไม่ก้าวหน้าเท่าที่ควรเราก็ต้องทาหรือว่าก้าวหน้าแล้ว ก็ต้องให้ก้าวหน้าหรือดียิ่งขึ้น ให้ทุกคนพร้อมทุกด้านทั้งทางด้านร่างกายด้านความอยู่เย็นเป็นสุข ด้านจริยธรรมก็เป็นเรื่องสำคัญ...

กรมส่งเสริมการเกษตรได้ร่วมสนองงานดำเนินโครงการเกษตรเพื่ออาหารกลางวันตามพระราชดำริ สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี โดยส่งเสริมสนับสนุนและถ่ายทอดความรู้ เช่น หลักสูตรการผลิตพืช การขยายพันธุ์พืช การผลิตและเก็บรักษาเมล็ดพันธุ์พืช การป้องกันและกำจัดโรคแมลงศัตรูพืชแบบผสมผสาน และการแปรรูปถนอมอาหารจากผลผลิตทางการเกษตร มุ่งเน้นกระบวนการมีส่วนร่วมให้ครู นักเรียน และผู้ปกครอง แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ร่วมกันทำการเกษตรแบบผสมผสาน พัฒนาโรงเรียนเป็นแหล่งเรียนรู้ด้านการเกษตร สามารถนำความรู้ไปปรับใช้ในครัวเรือนและขยายผลไปสู่ชุมชน

๓. วัตถุประสงค์

- ๓.๑ เพื่อสนองพระราชดำริ สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี
- ๓.๒ เพื่อให้ครู นักเรียน และผู้ปกครอง มีทักษะความรู้ทางด้านการเกษตร เกิดกระบวนการมีส่วนร่วม
- ๓.๓ เพื่อให้นักเรียนมีผลผลิตพืช และนำมาประกอบเลี้ยงเป็นอาหารกลางวันเพียงพอตลอดปีการศึกษา

๓.๔ เพื่อให้โรงเรียนเป็นแหล่งเรียนรู้ด้านการเกษตร ครู นักเรียนและผู้ปกครองสามารถนำความรู้ไปปรับใช้ในครัวเรือนเพื่อขยายผลสู่ชุมชน และพัฒนาเป็นอาชีพเสริมเพื่อเพิ่มรายได้

๔. เป้าหมาย/สถานที่ดำเนินการในพื้นที่ ๗ อำเภอ จำนวน ๔๔ โรงเรียน ดังนี้

- ๔.๑ โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน จำนวน ๑๖ โรงเรียน
- ๔.๒ โรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) จำนวน ๑๙ โรงเรียน
- ๔.๓ โรงเรียนสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (กศน.) จำนวน ๙ โรงเรียน

๕. กิจกรรมและวิธีการดำเนินงาน

๕.๑ ถ่ายทอดความรู้ด้านการเกษตรให้กับครู นักเรียน และผู้ปกครอง จำนวน ๑๙๒ ราย ในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน จำนวน ๑๖ โรงเรียน

ผู้ดำเนินการ : สำนักงานเกษตรอำเภอในพื้นที่ที่มีโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนตั้งอยู่

วิธีดำเนินงาน

- ๑) ประสานงานกับโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนของโครงการฯ ในพื้นที่ของอำเภอ
- ๒) ประชุมหารือวางแผนการดำเนินงานร่วมกับครู นักเรียน และผู้ปกครอง
- ๓) จัดทำหลักสูตร ได้แก่ หลักสูตรการผลิตพืช การขยายพันธุ์พืช การผลิตและเก็บรักษาเมล็ดพันธุ์พืชการป้องกันและกำจัดโรคแมลงศัตรูพืชแบบผสมผสาน และการแปรรูปถนอมอาหารจากผลผลิตทางการเกษตรทั้งนี้ การจัดทำหลักสูตรถ่ายทอดความรู้ ให้พิจารณาตามความเหมาะสมตามสภาพพื้นที่ บริบทของสังคมและตรงตามความต้องการของโรงเรียน
- ๔) ดำเนินการถ่ายทอดความรู้ด้านการเกษตร ตามหลักสูตรที่กำหนดให้กับครูเกษตร และครูประกอบอาหาร จำนวน ๒ ราย นักเรียน ๕ ราย และผู้ปกครอง ๕ ราย รวม ๑๒ ราย ต่อโรงเรียน (จำนวน ๒ วัน)
- ๕) เมื่อดำเนินการเสร็จสิ้นแล้ว รายงานผลในระบบ e - project และแบบสัมภาษณ์เพื่อประเมินผลของเกษตรกร ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๕ (แบบ กสท.) และรายงานผลการดำเนินงานประจำปีให้กรมฯ ทราบ

๕.๒ ส่งเสริมการจัดทำแปลงผลิตพืชในโรงเรียน ในพื้นที่ ๗ อำเภอ จำนวน ๔๔ โรงเรียน ดังนี้

๕.๑ โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน จำนวน ๑๖ โรงเรียน

๕.๒ โรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) จำนวน ๑๙ โรงเรียน

๕.๓ โรงเรียนสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (กศน.)

จำนวน ๙ โรงเรียน

ผู้ดำเนินการ : สำนักงานเกษตรอำเภอที่โรงเรียนในโครงการตั้งอยู่

วิธีดำเนินการ

๑) สำรวจ/วิเคราะห์ศักยภาพพื้นที่ของโรงเรียน และวางแผนส่งเสริมการจัดทำแปลงผลิตพืช โดยออกแบบผังแปลงในรูปแบบที่เหมาะสม เช่น การผลิตแบบแปลง แบบภาชนะเหลือใช้ แบบยกแคร่ เป็นต้น

๒) ประชุมวางแผนการดำเนินงานร่วมกับครู นักเรียน และผู้ปกครอง เพื่อวางแผนการผลิต จัดทำแผนการเพาะปลูกให้สอดคล้องกับความต้องการบริโภคและโภชนาการของนักเรียนได้รับสารอาหารที่ครบถ้วนเน้นให้นักเรียนบริโภคพืชที่ปลอดภัย หลากหลายชนิดทั้งพืชผักและไม้ผล การผลิตต้องมีความต่อเนื่องและมีผลผลิตเพียงพอต่อการบริโภคตลอดปีการศึกษา

๓) ส่งเสริมและฝึกปฏิบัติจริงในการจัดทำแปลงเกษตรแบบมีส่วนร่วม เน้นให้ครู นักเรียนและผู้ปกครอง เกิดกระบวนการเรียนรู้ มีความรู้ทักษะในด้านการเกษตร เช่น การผลิตพืชประเภทต่าง ๆ การผลิตและเก็บรักษาเมล็ดพันธุ์พืช การขยายพันธุ์พืช และการป้องกันกำจัดโรคแมลงศัตรูพืชแบบผสมผสาน เป็นต้น

๔) จัดทำฐานเรียนรู้ด้านการผลิตพืชเพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน

๕) สนับสนุนปัจจัยการผลิตด้านการเกษตรตามความต้องการของโรงเรียน

๖) ให้คำปรึกษาแนะนำ ติดตามผลการดำเนินงานอย่างใกล้ชิดและต่อเนื่อง

๗) เมื่อดำเนินการเสร็จสิ้นแล้ว รายงานผลในระบบ e - project และแบบสัมภาษณ์ เพื่อประเมินผลของเกษตรกร ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๕ (แบบ กสค.) และรายงานผลการดำเนินงานประจำปีให้กรมฯ ทราบ

๕.๓ ขยายผลการพัฒนาจากโรงเรียนสู่ระดับครัวเรือนของหมู่บ้านที่โรงเรียนตั้งอยู่ จำนวน ๔๔ หมู่บ้าน ที่โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนตั้งอยู่

วิธีดำเนินงาน

๑) คัดเลือกหมู่บ้านที่เป็นที่ตั้งของโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนในโครงการฯ พร้อมคัดเลือกเกษตรกรที่มีความสนใจที่จะเรียนรู้และนำองค์ความรู้จากโรงเรียนไปปฏิบัติที่บ้านจำนวน ๒๐ ราย/หมู่บ้าน

๒) จัดทำแผนความต้องการของเกษตรกรและสนับสนุนปัจจัยการผลิตตามแผนความต้องการ

๓) ดำเนินการส่งเสริมให้ความรู้แก่เกษตรกรเพื่อขยายผลการพัฒนาจากโรงเรียนสู่ระดับครัวเรือนของหมู่บ้าน ส่งเสริมและพัฒนาอาชีพด้านการเกษตรตามแนวทางหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง พร้อมให้คำปรึกษา ติดตามผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง

๔) จัดส่งรายชื่อเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการฯ ให้สำนักงานเกษตรจังหวัด เพื่อจกได้ดำเนินการรายงานผลให้กรมส่งเสริมการเกษตร ทราบต่อไป

๕) เมื่อดำเนินการเสร็จสิ้นแล้ว รายงานผลในระบบ e - project และแบบสัมภาษณ์เพื่อประเมินผลของเกษตรกร ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๕ (แบบ กสค.) และรายงานผลการดำเนินงานประจำปีให้สำนักงานเกษตรจังหวัด เพื่อจกได้ดำเนินการรายงานผลให้กรมส่งเสริมการเกษตร ทราบต่อไป

๖. แผนปฏิบัติงาน

กิจกรรม/ขั้นตอน	แผนปฏิบัติงาน											
	ปี ๒๕๖๔			ปี ๒๕๖๕								
	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.
๑. ถ่ายทอดความรู้ด้านการเกษตรให้กับครูนักเรียน และผู้ปกครอง				↔								
๒. ส่งเสริมการจัดทำแปลงผลิตพืชในโรงเรียน					↔							
๓. ขยายผลการพัฒนาจากโรงเรียนสู่ระดับครัวเรือนของหมู่บ้านที่โรงเรียน ตชด. ตั้งอยู่								↔				
๔. ให้คำปรึกษาแนะนำติดตามผลการดำเนินงานอย่างใกล้ชิดและต่อเนื่อง	←											→
๕. รายงานผลการดำเนินงานประจำปีให้สำนักงานเกษตรจังหวัด ทราบ											↔	

๗. ระยะเวลา

- ดำเนินการระหว่างเดือนตุลาคม ๒๕๖๔ - เดือนกันยายน ๒๕๖๕

๘. ผลผลิต ผลลัพธ์ ตัวชี้วัด

๘.๑ ผลผลิต (Output)

๑) ครู นักเรียน และผู้ปกครองของโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน จำนวน ๑๙๒ ราย มีทักษะความรู้ทางการเกษตร ได้รับรู้ด้านวิชาการ และฝึกทักษะในหลักสูตร การผลิตพืช การขยายพันธุ์พืช การผลิตและเก็บรักษาเมล็ดพันธุ์พืช การป้องกันและกำจัดโรคแมลงศัตรูพืชแบบผสมผสาน และการแปรรูปถนอมอาหารจากผลผลิตทางการเกษตร

๒) โรงเรียนในโครงการ จำนวน ๔๔ โรงเรียน ได้รับการส่งเสริมการจัดทำแปลงผลิตพืชในโรงเรียนและนำผลผลิตมาประกอบเลี้ยงอาหารกลางวันให้กับนักเรียน

๓) หมู่บ้านที่โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนตั้งอยู่ จำนวน ๑๖ หมู่บ้าน ได้รับการส่งเสริมและพัฒนาอาชีพด้านการเกษตร ขยายผลองค์ความรู้การพัฒนาจากโรงเรียนสู่ระดับครัวเรือนของหมู่บ้านที่โรงเรียนตั้งอยู่

๘.๒ ผลลัพธ์ (Outcome)

๑) ครู นักเรียน และผู้ปกครอง สามารถนำทักษะความรู้ด้านการเกษตรที่ได้รับไปปรับใช้ในครัวเรือนได้

๒) โรงเรียนมีแปลงเกษตรที่มีผลผลิตนำมาประกอบเลี้ยงอาหารกลางวันให้กับนักเรียนเพียงพอตลอดปีการศึกษาและมีความต่อเนื่อง รวมทั้งสามารถแบ่งปันผลผลิตไปยังครัวเรือนของนักเรียน

๓) โรงเรียนสามารถเป็นต้นแบบขยายผลองค์ความรู้สู่หมู่บ้าน/ชุมชน สามารถนำความรู้ไปปรับใช้และพัฒนาเป็นอาชีพเสริมเพื่อเพิ่มรายได้

๘.๓ ตัวชี้วัด

เชิงปริมาณ

๑) จำนวนครู นักเรียน และผู้ปกครอง ของโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน ได้รับการถ่ายทอดความรู้ด้านการผลิตพืช การขยายพันธุ์พืช การผลิตและเก็บรักษาเมล็ดพันธุ์พืช การป้องกันและกำจัดโรคแมลงศัตรูพืชแบบผสมผสาน และการแปรรูปนอมอาหาร

๒) จำนวนโรงเรียนที่ทำการแปลงเกษตรเพื่อผลิตพืชเป็นอาหารกลางวันแก่นักเรียนได้อย่างเพียงพอ

๓) จำนวนหมู่บ้านที่โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนตั้งอยู่ ได้รับการพัฒนาอาชีพด้านการเกษตรตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และสามารถเป็นต้นแบบได้

เชิงคุณภาพ

โรงเรียนมีองค์ความรู้ ทักษะด้านการเกษตร เกิดกระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม ระหว่างครู นักเรียนและผู้ปกครอง ทั้งด้านวิชาการและการฝึกปฏิบัติ ผลผลิตพืชจากแปลงเกษตรที่ผลิตได้ในโรงเรียนเพียงพอและต่อเนื่องตลอดปีการศึกษา นักเรียนได้บริโภคผักและผลไม้ที่มีคุณค่าทางโภชนาการ ผลผลิตมีความปลอดภัยและสามารถขยายผลองค์ความรู้จากโรงเรียนสู่ชุมชนได้

๙. ผลที่คาดว่าจะได้รับ

ครู นักเรียน และผู้ปกครอง มีทักษะองค์ความรู้ด้านการเกษตร เกิดกระบวนการเรียนรู้วางแผนการจัดทำแปลงเกษตรเพื่อผลิตพืชเป็นอาหารกลางวันในโรงเรียนได้เพียงพอ และสามารถขยายผลองค์ความรู้จากโรงเรียนสู่ชุมชน

๑๐. หน่วยงานผู้รับผิดชอบ

กลุ่มส่งเสริมและพัฒนาการผลิต สำนักงานเกษตรจังหวัดแม่ฮ่องสอน

ผู้ประสานงาน : นายศิริรัตน์ ไชยมงคล

โทรศัพท์/โทรสาร : ๐๕๓ - ๖๑๒๐๒๔ มือถือ ๐๘๓ ๖๓๘๙๙๕๑ E - mail : twintigerboy@gmail.com

ภาคผนวก

รายชื่อโรงเรียนในโครงการเกษตรเพื่ออาหารกลางวัน ตามพระราชดำริ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๕ ที่
ดำเนินการพื้นที่ในจังหวัดแม่ฮ่องสอน จำนวน ๔๔ โรงเรียน

๑. โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนบ้านแม่ลาจั่ว หมู่ ๑๒ บ้านแม่ลาจั่ว ต.แม่ลาจั่ว อ.แม่ออน จ.แม่ฮ่องสอน
๒. โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนชมรมอนุรักษ์พุทธศิลป์ไทยอนุสรณ์ ๒ หมู่ ๕ บ้านปงยาม ต.นาปู่ป้อม อ.ปางมะผ้า จ.แม่ฮ่องสอน
๓. โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนชมรมอนุรักษ์พุทธศิลป์ไทยอนุสรณ์ ๑ หมู่ ๒ บ้านแสนคำลือ ต.ถ้ำลอด อ.ปางมะผ้า จ.แม่ฮ่องสอน
๔. ศูนย์การเรียนรู้ตำรวจตระเวนชายแดนบ้านโตแฮ หมู่ ๕ บ้านโตแฮ ต.แม่สามแลบ อ.สบเมย จ.แม่ฮ่องสอน
๕. โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนบ้านตุน (ชมรม ๙ สมาคมจีน) หมู่ ๔ บ้านตุน ต.ห้วยห้อม อ.แม่ออน จ.แม่ฮ่องสอน
๖. ศูนย์การเรียนรู้ตำรวจตระเวนชายแดนบ้านปอหม้อ หมู่ ๙ บ้านปอหม้อ ต.แม่ออน อ.แม่สะเรียง จ.แม่ฮ่องสอน
๗. โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน ๙๐๕ (บ้านจอบ่าคี) หมู่ ๙ บ้านจอบ่าคี ต.แม่ออน อ.แม่สะเรียง จ.แม่ฮ่องสอน
๘. ศูนย์การเรียนรู้ตำรวจตระเวนชายแดนบ้านโกแประ หมู่ ๙ บ้านโกแประ ต.แม่ออน อ.แม่สะเรียง จ.แม่ฮ่องสอน
๙. ศูนย์การเรียนรู้ตำรวจตระเวนชายแดนบ้านดอยแสง หมู่ ๑๓ บ้านดอยแสง ต.ปางหมู อ.เมืองแม่ฮ่องสอน จ.แม่ฮ่องสอน
๑๐. ศูนย์การเรียนรู้ตำรวจตระเวนชายแดนเฉลิมพระเกียรติ หมู่ ๓ บ้านน้ำบ่อสะเป่ ต.สบป่อง อ.ปางมะผ้า จ.แม่ฮ่องสอน
๑๑. ศูนย์การเรียนรู้ตำรวจตระเวนชายแดนบ้านแม่เหลอ หมู่ ๒ บ้านแม่เหลอ ต.เสาหิน อ.แม่สะเรียง จ.แม่ฮ่องสอน
๑๒. ศูนย์การเรียนรู้ตำรวจตระเวนชายแดนบ้านวาหุ หมู่ ๓ บ้านวาหุ ต.เสาหิน อ.แม่สะเรียง จ.แม่ฮ่องสอน
๑๓. ศูนย์การเรียนรู้ตำรวจตระเวนชายแดนห้วยโป่งเลา หมู่ ๔ ห้วยโป่งเลา ต.แม่ออน อ.ขุนยวม จ.แม่ฮ่องสอน
๑๔. ศูนย์การเรียนรู้ตำรวจตระเวนชายแดนบ้านห้วยมะโอ ม.๒ ต.แม่สามแลบ อ.สบเมย จ.แม่ฮ่องสอน
๑๕. ศูนย์การเรียนรู้ตำรวจตระเวนชายแดนบ้านรุ่งที่ ๑๑๔ ม.๔ บ้านปายสองแ่ง ต.เวียงเหนือ อ.ปาย จ.แม่ฮ่องสอน
๑๖. ศูนย์การเรียนรู้ตำรวจตระเวนชายแดน พลเอก อรชุน พิบูลนครินทร์ ม.๙ บ้านลูกข้าวหลาม ต.ปางมะผ้า อ.ปางมะผ้า จ.แม่ฮ่องสอน
๑๗. ห้องเรียนสาขาจอชโคใต้ (โรงเรียนบ้านจอชโคเหนือ) หมู่ ๔ ต.แม่ออน อ.แม่สะเรียง จ.แม่ฮ่องสอน
๑๘. โรงเรียนบ้านโพซอ หมู่ ๕ ต.เสาหิน อ.แม่สะเรียง จ.แม่ฮ่องสอน
๑๙. ห้องเรียนสาขาอูหลู (โรงเรียนบ้านโพซอ) หมู่ ๗ ต.แม่ออน อ.แม่สะเรียง จ.แม่ฮ่องสอน
๒๐. โรงเรียนบ้านผาเยอ หมู่ ๒ ต.กองก้อย อ.สบเมย จ.แม่ฮ่องสอน
๒๑. ห้องเรียนสาขาผาเยอน้อย (โรงเรียนบ้านผาเยอ) หมู่ ๒ ต.กองก้อย อ.สบเมย จ.แม่ฮ่องสอน
๒๒. โรงเรียนบ้านแม่หลุย หมู่ ๔ ต.แม่ออน อ.สบเมย จ.แม่ฮ่องสอน
๒๓. ห้องเรียนสาขาแม่หลุยน้อย (โรงเรียนบ้านแม่หลุย) หมู่ ๔ ต.แม่ออน อ.สบเมย จ.แม่ฮ่องสอน
๒๔. โรงเรียนล่องแพวิทยา หมู่ ๑๐ ต.แม่ออน อ.สบเมย จ.แม่ฮ่องสอน
๒๕. โรงเรียนแม่แค หมู่ ๓ ต.แม่สามแลบ อ.สบเมย จ.แม่ฮ่องสอน
๒๖. ห้องเรียนสาขาแม่แค (โรงเรียนบ้านแม่แค) หมู่ ๓ ต.แม่สามแลบ อ.สบเมย จ.แม่ฮ่องสอน
๒๗. โรงเรียนบ้านเลโค หมู่ ๑ ต.สบเมย อ.สบเมย จ.แม่ฮ่องสอน
๒๘. โรงเรียนสบเมยวิทยาคม หมู่ ๓ ต.แม่คะตวน อ.สบเมย จ.แม่ฮ่องสอน
๒๙. โรงเรียนแม่ออนยตรณสิกข์ หมู่ ๙ ต.แม่ออน อ.แม่ออน จ.แม่ฮ่องสอน
๓๐. โรงเรียนเฉลิมรัชวิทยาคม หมู่ ๑ ต.กองก้อย อ.สบเมย จ.แม่ฮ่องสอน
๓๑. โรงเรียนขุนยวมวิทยาคม หมู่ ๑ ต.ขุนยวม อ.ขุนยวม จ.แม่ฮ่องสอน
๓๒. โรงเรียนปางมะผ้าพิทยาสรรพ์ หมู่ ๑ ต.สบป่อง อ.ปางมะผ้า จ.แม่ฮ่องสอน
๓๓. โรงเรียนแม่สะเรียง "บริพัตรศึกษา" หมู่ ๑ ต.บ้านกา อ.แม่สะเรียง จ.แม่ฮ่องสอน

๓๔. โรงเรียนห้องสอนศึกษาในพระอุปถัมภ์ ต.จองคำ อ.เมืองแม่ฮ่องสอน จ.แม่ฮ่องสอน
๓๕. โรงเรียนปายวิทยาคาร ต.เวียงใต้ อ.ปาย จ.แม่ฮ่องสอน
๓๖. ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนชาวไทยภูเขาบ้านแม่ปะกลาง หมู่ ๒ ต.แม่สวด อ.สบเมย จ.แม่ฮ่องสอน
๓๗. ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนชาวไทยภูเขาบ้านจอลือใต้ หมู่ ๔ ต.แม่สวด อ.สบเมย จ.แม่ฮ่องสอน
๓๘. ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนชาวไทยภูเขาบ้านแม่แพน้อย หมู่ ๑๑ ต.แม่สวด อ.สบเมย จ.แม่ฮ่องสอน
๓๙. ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนชาวไทยภูเขาบ้านจอลือเหนือ หมู่ ๔ ต.แม่สวด อ.สบเมย จ.แม่ฮ่องสอน
๔๐. ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนชาวไทยภูเขาบ้านผาอันใต้ หมู่ ๙ ต.กองก้อย อ.สบเมย จ.แม่ฮ่องสอน
๔๑. ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนชาวไทยภูเขาบ้านห้วยเกียงน้อย หมู่ ๔ ต.กองก้อย อ.สบเมย จ.แม่ฮ่องสอน
๔๒. ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนชาวไทยภูเขาบ้านแม่คี่ หมู่ ๕ ต.แม่คง อ.แม่สะเรียง จ.แม่ฮ่องสอน
๔๓. ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนชาวไทยภูเขาบ้านกองสุ่ม หมู่ ๖ ต.แม่คง อ.แม่สะเรียง จ.แม่ฮ่องสอน
๔๔. ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนชาวไทยภูเขาบ้านห้วยเฮี้ยะ หมู่ ๔ ต.แม่คง อ.แม่สะเรียง จ.แม่ฮ่องสอน